

доречним на законодавчому рівні запровадження смарт-спеціалізації, яка є новітнім інноваційним підходом та законодавчо визначена як «підхід, що передбачає аргументоване визначення суб'єктами регіонального розвитку в рамках регіональної стратегії окремих стратегічних цілей та завдань щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг регіону та сприяють трансформації секторів економіки в більш ефективні»¹.

Ключова роль смарт-спеціалізації – збільшення спроможності громад, трансформація регіональної економіки, боротьба з «консервацією» традиційних галузей у регіонах. Смарт-спеціалізація, або смарт-децентралізація, – це абсолютно новий інструмент реалізації регіональної політики².

Слід погодитись, що основним обґрунтуванням концепції смарт-спеціалізації є те, що, сконцентрувавшись на ресурсах знань та пов'язуючи їх з обмеженою кількістю пріоритетних економічних заходів, країни та регіони можуть стати і залишатися конкурентоспроможними у глобальній економіці³.

Зважаючи на вищевказане, застосування сучасної методології смарт-спеціалізацій в Україні повинно сприяти ефективності управління інноваційними процесами у регіонах, розвитку інновацій в певних галузях економіки, зростанню рівня інноваційної й інвестиційної активності та інвестиційної привабливості не лише регіонів, а й територій громад, що об'єдналися.

В цілому ж, на нашу думку, органи ОТГ вже мають правові можливості через дотримання встановлених законом нормотворчих процедур та залучення відповідних фахівців забезпечувати ефективну реалізацію власних та делегованих повноважень у сфері господарювання та корегування прийнятих Стратегій задля дотримання такої нормативної якості, яка б відповідала встановленим Законом України «Про засади державної регуляторної політики» принципам державної регуляторної діяльності та забезпечувала виконання їх програмних положень всіма суб'єктами господарювання, що здійснюють господарську діяльність на відповідній території.

1.3. SWOT-аналіз здійснення господарської діяльності об'єднаними територіальними громадами: правовий аспект

З використанням даних щодо SWOT-аналізів регіонального розвитку, які є необхідною частиною стратегії розвитку Мереф'янської міської об'єднаної територіальної громади, Нововодолазької селищної об'єднаної територіальної громади, Малоданилівської об'єднаної територіальної громади Дергачівського району, Чкаловської селищної об'єднаної територіальної громади, та з врахуванням даних SWOT-аналізу Харьковської області, пропонуємо у цьому розділі загальний SWOT-аналіз здійснення господарської діяльності об'єднаними територіальними громадами: правовий аспект. Аналіз представлено у таблиці нижче.

¹ Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 932. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-%D0%BF>.

² Смарт-розвиток економіки: концепти та інструментарій: монографія. В. Б. Родченко, І. Ю. Матюшенко, О. О. Навроцький та ін. за заг. ред. В. Б. Родченка. Харків: Право. 2019. 256 с. С. 102.

³ Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisations (RIS 3). Regional Policy. May 2012. 116 с. С. 11.

Таблиця 2. Матриця загального SWOT аналізу організації господарської діяльності об'єднаних територіальних громад (Мереф'янської міської об'єднаної територіальної громади, Нововодолазької селищної об'єднаної територіальної громади, Малоданилівської об'єднаної територіальної громади Дергачівського району, Чкаловської селищної об'єднаної територіальної громади): правовий аспект

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність підприємств промислового сектору. 2. Наявність природно-ресурсного потенціалу. 3. Розвинуте транспортне сполучення з обласними та районними центрами. 4. Високий туристичний потенціал різних видів туризму: екотуризм, історичний, релігійний туризм та інше. 5. Високий рівень людського капіталу. 6. Наявність освітніх та наукових установ. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Низький рівень підтримки МСП. 2. Недостатній рівень, в тому числі, зношеність матеріально-технічної бази комунальних служб та об'єктів. 3. Недостатнє транспортне сполучення громади.
Можливості розвитку	Загрози (ризики) розвитку
<ol style="list-style-type: none"> 1. Створення інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва; 2. Розробити та затвердити програми відносно розвитку малого та середнього підприємництва в ОТГ; 3. Застосування кластерного підходу до розвитку ОТГ: сприяти розвитку та диверсифікації бізнесу та формувати кластери; 4. Утворення комунальних підприємств для забезпечення господарської діяльності та надання належного рівня комунальних послуг мешканцям ОТГ; 5. Прийняття рішень щодо оптимізації мережі та покращення інфраструктурної складової громади; 6. Формування програм розвитку туристичної інфраструктури; 7. Стимулювання розвитку диверсифікованого сільськогосподарства. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дефіцит фінансування за рахунок державного бюджету та надходжень у бюджет ОТГ; 2. Зниження інвестиційної привабливості громади і відтік інвесторів; 3. Корупція, що спричиняє неефективне та непрозоре використання бюджетних коштів; 4. Слабка матеріально-технічна база наукових, дослідних та навчальних установ; 5. Загроза санітарно-епідеміологічної і техногенної катастроф; 6. Нова хвиля світової кризи; 7. Суттєве падіння цін на світових ринках сільгосппродукції; 8. Зміна клімату та глобальне потепління.

Висновок за результатами проведення загального SWOT-аналізу

Проблема належного виконання територіальною громадою своїх функцій безпосередньо пов'язана з питаннями наповнення бюджету ОТГ, формування фінансових ресурсів, достатніх для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку відповідних територій. В цьому аспекті виникає нагальне питання щодо умов здійснення господарської діяльності в межах об'єднаних територіальних громад. Тому, враховуючи загальні слабкі та сильні сторони, виявлені при аналізі відповідних офіційних даних, необхідне формування ключових пропозицій, при реалізації яких можливе максимальне досягнення позитивної динаміки щодо провадження господарської діяльності на території громад. В нашому випадку, враховуючи загальний потенціал до розвитку (сильні сторони) територій громад, основні пропозиції, відповідно, запропоновані за наступними напрямками: розвиток інфраструктурної складової (в тому числі комунальної, туристичної), малого і середнього підприємництва, інноваційний розвиток (кластерізація); розвиток окремих сфер господарського комплексу.

Всі надані пропозиції є визначальними для посилення правоспроможності та функціонування проаналізованих об'єднаних територіальних громад, реалізація яких здатна забезпечити прогресивний розвиток об'єднаних територіальних громад з якісною інфраструктурою та додаткові умови щодо інноваційного розвитку.

Також надані пропозиції конкретизовані в даному дослідженні (розділи 2, 3, 4, 5) в науково-правовому аспекті зі застосуванням диференційованого підходу до кожної об'єднаної територіальної громади, функціонування яких є об'єктом дослідження та аналізу.

1.4. Погляди науковців в сфері економіки та державного управління щодо проблем організації господарської діяльності ОТГ

Проблеми організації функціонування ОТГ розглядаються не один рік, як до їх створення так і після початку їх діяльності.

Крім того, дослідники різних галузей науки визначають за пріоритети не схожі напрямки для державних завдань та функцій, які в більшому ступені відрізняються на підставі предмета вивчення відповідної науки або місця в процесі місцевого адміністрування. Тому ми виокремимо деякі групи поглядів науковців.

Стратегічне планування ОТГ.

З точки зору стратегічного планування ОТГ науковці відводять ключову роль у побудові ефективного механізму управління портфелем проектів об'єднаної територіальної громади проектним офісом, що може мати різну структуру залежно від наявності людських ресурсів і їх компетенції. Проектний офіс може функціонувати у форматі робочої групи, складеної з фахівців виконавчого комітету ради, депутатів, представників місцевого бізнесу та громадськості в приблизно рівному співвідношенні. Але розроблення стратегій сталого розвитку об'єднаних територіальних громад на основі застосування сучасних методів проектного менеджменту потребує належної методичної підтримки¹.

Одночасно, при розгляді заходів щодо покращення фінансової спроможності територій для здійснення місцевими органами влади повноважень, виділяють такі основні завдання децентралізації на середньострокову перспективу:

- завершення формування спроможності територіальних громад на всій території країни ;
- посилення інституційної та ресурсної спроможності громад;
- запровадження стратегічного планування розвитку ОТГ;
- розбудова інфраструктури громад;
- підвищення якості надання всього спектру публічних послуг населенню².

Як відмічається, процеси управління стратегічним розвитком ОТГ не закінчуються із затвердженням стратегії, на якій основними є процеси управління проектами, а саме управління вартістю, часом, змістом, інтеграцією, ризиками, тощо³.

Розгляд безпосередньо завдань ОТГ по окремим сферам діяльності потребує чіткого розуміння системи управління ОТГ з питань реалізації їх стратегій розвитку. З цього питання на-

¹ Костюкевич Р. М., Мандзюк О. М. Проектне управління в системі стратегічного планування об'єднаних територіальних громад. *Управління розвитком складних систем*. 2016. № 26. С. 80.

² Сторонянська І. З., Патицька Х. О. Проблеми та напрями оптимізації процесу формування ОТГ: за результатами першого етапу адміністративно-фінансової децентралізації. *Регіональна економіка*. 2017. №4. С. 12.

³ Там само, С. 60.